

B.V. Nederland

"National prosperity has to be created, rather than inherited". Met deze veelzeggende woorden begint een brochure over het economisch beleid, uitgegeven in april van dit jaar door de Economic Development Board van Singapore. "Dare to dream", "Collective competitiveness", "A whole new world", "Realising the vision for Singapore", "Singapore 2000" zijn enkele van de wervende koppen boven de paragrafen waarin dat beleid vervolgens wordt uiteengezet. En dat alles onder het motto "Singapore Unlimited" om de onbegrensde mogelijkheden van een gezamenlijke aanpak en een tomeloze ambitie aan te geven.

In Nederland maken wij ons zorgen over de vele productiecapaciteit die wordt overgeheveld naar Midden- en Oost-Europa, Zuidoost-Azië en China. Met Japan hebben we naar ons gevoel leren leven, maar door de nieuwe tijgers en andere lage-lonenlanden voelen wij ons bedreigd. Betekent de exodus van fabrieken uit West-Europa dat wij in ons deel van de wereld rekening zullen moeten houden met een permanent hoog peil van werkloosheid?

Economisch zie ik het allemaal niet zo somber in. Zeker, we zullen ons moeten realiseren dat sommige productieprocessen steeds minder in Europa thuis horen. Het gaat daarbij met name om die processen die relatief veel op zichzelf eenvoudige arbeid vragen. Maar daar staat tegenover dat juist wij met ons hoge opleidingsniveau en met de hoogwaardige arbeid die wij beschikbaar hebben, in een uitstekende positie verkeren om gecompliceerde, hoogwaardige productieprocessen waarin sprake is van een zeer hoge toegevoegde waarde, succesvol te hanteren. Zolang wij in staat zijn om de producten van onze industrie langs de weg van constante technologische vernieuwing bij voortdurend nog beter op de vraag af te stemmen om aldus een hoge toegevoegde waarde te creëren, zal er ook in West-Europa plaats zijn voor een bloeiende industrie met een constante vraag naar arbeid. Dat dit voor een deel een andere industrie zal zijn dan wij vandaag de dag aantreffen, doet daaraan niet af.

Maar het zijn niet alleen economische factoren die het succes van onze industrie bepalen: politieke en sociaal-psychologische factoren – is er een momentum, is er 'drive', is er enthousiasme – zijn minstens zo belangrijk. Toen DAF en Fokker aan de rand van de afgrond stonden, was dat momentum er in ons land. Of het nu ons gekwetste Oranjegevoel was of niet, alle neuzen stonden in een en dezelfde richting: aanpakken die industrie. Nu, anderhalf jaar en een paars regeerakkoord later kunnen we de droeve balans opmaken. Versterking van de structuur van onze economie is bijkans gedegradeerd tot een bijzin in het nieuwe regeerakkoord. Een regeerakkoord dat overigens bol staat van compromissen hoe wij de geërfde welvaart in ons land verdelen, maar dat geen antwoord geeft op de vraag hoe die welvaart in de toekomst gecreëerd moet worden.

Het vorige kabinet had het allemaal zo mooi op een rij gezet. We moesten niet rechtstreeks ingrijpen in de private sector, maar de overheid moest een kaderscheppend beleid voeren. Dat wil zeggen, de overheid moest de omstandigheden creëren waaronder bedrijven zo goed mogelijk tot bloei kunnen komen, maar het benutten van die omstandigheden, dat moesten de bedrijven zelf doen. Men kan wel het paard naar de drinkbak brengen, men kan de drinkbak heel goed vullen, maar de rest moet het paard echt zelf doen. Tot die cruciale omstandigheden, waar de overheid wat aan moest doen, behoorden de algemeen economische omstandigheden, de infrastructuur, de technologische ontwikkeling en het onderwijs.

Nu het zich laat aanzien dat een verbetering van het eerste – de algemeen economische omstandigheden – als vanzelf, althans zonder dat de politiek daar veel aan hoeft te doen, over ons komt, is het kennelijk 'paars' om te denken dat we dan wel wat gas terug kunnen nemen op de overheidsuitgaven voor infrastructuur, technologie en onderwijs. Fokker is verkocht, DAF is herrezen, dus de industriële knip kan weer dicht.

Wat ons bedreigt zijn niet de lage lonen van Zuidoost-Azië, China en een hele rij andere landen. Wat ons bedreigt is de afwezigheid van een elan, van een collectieve vechtlust, van een gevoel van urgentie. Wat nodig is, is "... an articulation of a dream. The Dare to Dream must be balanced with the Dare to Do. Only then can the dream become reality". Singapore heeft een droom: Singapore Unlimited. Vele andere landen in Zuidoost-Azië hebben die zelfde droom. Onze droom heet B.V. Nederland. Voor de goede verstaander: B.V. staat voor Besloten Venootschap.

De eerder aangehaalde brochure eindigt met een citaat van Mr Goh Chok Tong, premier van Singapore: "The future belongs to countries whose people make the most productive use of information, knowledge and technology. These are now the key factors for economic success, not natural resources". Mijn droom is, dat de Nederlandse politici deze woorden niet alleen met de mond belijden, maar bovenal dat zij de moed hebben om deze woorden om te zetten in financiële prioriteiten. Alleen dan kunnen wij de werkgelegenheid en de welvaart in ons deel van de wereld behouden.

M.J.L. Jonkbaart